

Nr 225.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till centrala skiljenämnden för vissa arbetstvister m. m.; given Stockholms slott den 18 mars 1927.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Jakob Pettersson.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1927.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden THYRÉN, RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Pettersson, anför:

Vid anmälan till statsrådsprotokollet över socialärenden för den 4 januari 1927 av fråga om anslag för nästa budgetår till bestridande av kostnaderna för centrala skiljenämnden för vissa arbetstvister samt till särskilda skiljedomare i arbetstvister framhöll jag (statsverkspropositionen, femte huvudtiteln, punkten 5), att med äskande av anslag till berörda ändamål borde tills vidare anstå.

Tillika anförde jag, att anledningen därtill vore, att förberedelser till viss lagstiftning, ägnad att påverka anslaget storlek, för det dåvarande påginge

Bihang till riksdagens protokoll 1927. 1 saml. 192 häft. (Nr 225.) 595 27

inom socialdepartementet. Den åsyftade lagstiftningen avsåge rättsligt avgörande av vissa arbetstvister och syntes, därest den genomfördes, komma att leda till att de nuvarande organen, centrala skiljenämnden och de särskilda skiljedomarna, ombildades eller ersattes med andra statliga organ. På det stadium arbetet då ännu befann sig var det mig icke möjligt att lämna några närmare uppgifter angående lagstiftningens blivande innehåll. Jag ansåg mig då endast böra angiva, i vad mån detsamma var av beskaffenhet att påverka budgeten.

Såvitt då kunde bedömas, skulle kostnaden för de i den ifrågasatta lagstiftningen avsedda organen kunna uppskattas till omkring 90,000 kronor årligen. Då ifrågavarande lagstiftning ej kunde antagas komma att träda i kraft förr än den 1 januari 1928, skulle hälften av berörda belopp eller 45,000 kronor falla på nästkommande budgetår. I enlighet med vad nyss anförts, borde å andra sidan för samma budgetår blott beräknas halv årskostnad för centrala skiljenämnden och skiljedomarna; tills vidare syntes man därvid — med utgångspunkt från kostnaden för närvarande — kunna uppskatta halva årskostnaden för nämnden och skiljedomarna till 10,000 kronor.

Då riktlinjerna för den nya lagstiftningen icke för det dåvarande kunde närmare angivas, syntes det icke vara lämpligt att i riksstatsförslaget upptaga nytt anslag för de ifrågasatta organen. I stället syntes kostnaden därför samt för centrala skiljenämnden och de särskilda skiljedomarna böra under övergångsåret bestridas från ett gemensamt anslag, förslagsvis benämnt *centrala skiljenämnden för vissa arbetstvister m. m.* I enlighet med det anförda skulle nämnda anslag beräknas till (45,000 + 10,000) 55,000 kronor.

I enlighet med vad av mig sålunda anförts föreslog Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen (femte huvudtiteln, punkten 5), att i avbidan på den proposition, som kunde komma att avlätas i ämnet, måtte till centrala skiljenämnden för vissa arbetstvister m. m. för budgetåret 1927—1928 beräknas ett extra förslagsanslag av 55,000 kronor.

Jag anhåller nu att få till slutlig behandling upptaga berörda anslagsfrågor.

Såsom resultat av omförmälda inom departementet igångsatta lagstiftningsarbete avlämnades den 21 januari 1927 med biträde av tillkallade sakkunniga utarbetade utkast till lagar om kollektivavtal och om arbetsdomstolar jämte kortfattad motivering. Enligt sistnämnda utkast skulle för handläggning av mål om kollektivavtal inrättas dels lokala arbetsdomstolar dels ock en central arbetsdomstol. Det föreslogs, att de nya författningarna skulle träda i kraft den 1 januari 1928. Nämnda dag skulle de gällande lagarna om central skiljenämnd för vissa arbetstvister samt om särskilda skiljedomare i arbetstvister upphöra att gälla. Över utkasten inhämtades utlåtanden från åtskilliga ämbetsverk, varjämte tillfälle bereddes ett stort antal arbetsgivar- och arbetarorganisationer att inkomma med yttranden däröver. En del yttranden hava inkommit först under mars månad.

I de avgivna yttrandena hava olika meningar gjort sig gällande. Flertalet av de hörda ämbetsverken och en del arbetsgivarorganisationer hava tillstyrkt bifall till förslagen. Däremot hava så gott som alla arbetarorganisa-

tioner avstyrkt desamma. I flera utlåtanden, däribland sådana, i vilka uttalats principiell anslutning till lagstiftning i dessa ämnen, hava framställts anmärkningar mot en del bestämmelser i de föreslagna lagarna. Särskilt hava styrelserna för vissa av statens verk uttalat, att ifrågasatt lagstiftning icke borde tillämpas beträffande kollektivavtal, i vilka staten vore part.

En del av de sålunda framställda erinringarna synas värda beaktande. I varje fall kräva de ett ingående övervägande. Ett tillgodoseende av de framställda ändringsyrkandena kan ej ske utan en omarbetning av förslagen.

Uppenbart är, att den ytterligare beredning av ärendet, som sålunda kräves, icke kan bliva slutförd å sådan tid, att förslag i ämnet kan framläggas för den nu samlade riksdagen. Det fortsatta arbetet synes mig emellertid böra bedrivas med all skyndsamhet.

Vid den sålunda ifrågasatta beredningen torde även böra komma under övervägande, i vilken utsträckning frågan om särskilda anordningar i syfte att förekomma arbetsinställelser i tvister, där staten eller kommun är part, i detta sammanhang kan bringas till lösning.

Förslag rörande arbetets fortsatta bedrivande kommer jag inom den närmaste framtiden att underställa Kungl. Maj:ts prövning.

Då, såsom framgår av det anförda, den ifrågasatta lagstiftningen icke kan komma till stånd under innevarande år, kräves under nästkommande budgetår icke något anslag för nya statliga organ för prövning av tvister, varom här är fråga. I stället torde full årskostnad böra beräknas för centrala skiljenämnden och de särskilda skiljedomarna.

Till bestridande av kostnaderna för centrala skiljenämnden för vissa arbets- tvister har alltsedan år 1920 ett extra förslagsanslag varit uppfört å riksstaten. Anslaget uppgick ursprungligen till 60,000 kronor för helt år räknat men har sedermera upprepade gånger nedsatts. För budgetåret 1924—1925 beviljades för ändamålet 18,700 kronor. Samma belopp anvisades även för budgetåret 1925—1926. I 1926 års statsverksproposition (femte huvudtiteln punkten 14) äskades anslag med enahanda belopp för budgetåret 1926—1927. Med anledning av väckt motion (II: 19) beviljade emellertid riksdagen för nämnda budgetperiod ett anslag å endast 16,000 kronor (riksdagens skrivelse nr 199).

Sedan centrala skiljenämnden i skrivelse den 7 juni 1926 avgivit förslag i ämnet, fastställde Kungl. Maj:t genom brev den 29 i samma månad följande arvodes- och omkostnadsstat för nämnden att lända till efterrättelse under budgetåret 1926—1927.

A. Arvoden.

ordföranden	kronor	3,000: —
en av Kungl. Maj:t utsedd ledamot och ordförandens ställföreträdare	»	1,850: —
en av Kungl. Maj:t utsedd ledamot	»	1,350: —
1 ledamot	»	1,140: —
3 ledamöter	»	3,420: —
1 sekreterare	»	1,140: —
		<hr/> 11,900: —

Centrala
skilje-
nämnden.

B. Omkostnader.

Ersättningar åt extra tjänstemän och andra biträden, arvoden samt resekostnads- och traktamentsersättningar åt suppleanter, ersättningar för särskilda utredningar genom tekniskt sakkunniga, tryckningskostnader, hyra, kostnader för belysning, uppvärmning, städning, möbler, böcker, tidningar, telefoner, kontorsrekvisita m. m., förslagsvis kronor 4,100:—

Summa kronor 16,000:—

Å omförmälda arvoden utgår icke dyrtidstillägg.

Denna stat företer vid en jämförelse med motsvarande stat för budgetperioden 1925—1926 en minskning i avseende å arvodena med tillhoppa 600 kronor. Denna minskning har vidtagits på det sätt att, medan ordförandens arvode lämnats orubbat, dels arvodena till den av Kungl. Maj:t utsedde ledamoten och ordförandens ställföreträdare samt till den av Kungl. Maj:t ytterligare förordnade ledamoten reducerats med 7.5 och 10 procent, eller från 2,000, respektive 1,500 kronor till 1,850, respektive 1,350 kronor, dels arvodena till de fyra av arbetsgivar- och arbetarorganisationer utsedda ledamöterna samt till sekreteraren nedsatts med 5 procent eller för var och en från 1,200 till 1,140 kronor. Omkostnaderna hava i enlighet med nämndens förslag i staten upptagits till 2,100 kronor lägre belopp än i staten för budgetåret 1925—1926. Minskningen hade i nämndens statförslag beräknats skola vinnas genom nedsättning av de flesta utgiftsposterna, exempelvis beträffande hyra från 1,500 till 1,000 kronor, beträffande ersättning till skrivbiträde och vaktbiträde med 50, respektive 10 kronor i månaden och beträffande ersättning till ett biträde i tredje lönegraden hos arbetsrådet från 1,200 till 1,100 kronor, varjämte ökat arbete skulle åläggas denna befattningshavare.

I skrivelse den 21 september 1926 har *centrala skiljenämnden* anmält sitt behov av medel för budgetperioden 1927—1928. Härvid erinrar nämnden till en början om de betydande nedskärningar i nämndens stat, som upprepade gånger vidtagits. I jämförelse med den för år 1921 fastställda staten, vilken slutade på ett belopp av 27,250 kronor, innebure sålunda staten för innevarande budgetår en nedsättning av 11,250 kronor, därav 5,350 kronor belöpte å arvodesstaten och 5,900 kronor å omkostnadsstaten. Här efter meddelar nämnden, att antalet till nämnden inkomna mål utgjort år 1921 23, år 1922 27, år 1923 12, år 1924 21 och år 1925 23. Under tiden 1 januari—1 september 1925 hade inkommit 16 mål. Under motsvarande tid år 1926 hade likaledes 16 mål inkommit. Någon väsentlig ändring beträffande omfattningen av nämndens verksamhet under budgetåret 1927—1928 syntes icke vara att förvänta.

Beträffande arvodesstaten för budgetåret 1927—1928 har nämnden framhållit, att någon ytterligare nedsättning av de i denna stat upptagna beloppen icke syntes kunna äga rum.

Rörande omkostnadsstaten anser nämnden, att jämväl denna bör till sitt belopp lämnas orubbad för nästa budgetår. Till stöd härför anför nämnden i huvudsak följande.

Nämndens kostnader för erhållande av ämbetslokaler komme att undergå viss minskning från den 1 oktober 1926. Nämnden, som saknade egna lokaler, hade då sin verksamhet förlagd till arbetsrådets ämbetslokaler i huset nr 40—42 vid Stora Nygatan. Som bidrag till rådets hyreskostnader samt som ersättning för begagnande av rådets skrivmaskiner, telefoner m. m. erlade nämnden för det dåvarande enligt överenskommelse med arbetsrådet ett belopp av 1,000 kronor för år. Den 1 oktober 1926 skulle arbetsrådet inflytta i den staten tillhöriga fastigheten nr 13 vid Norra Blasieholmshamnen. Arbetsrådets kostnad för hyra bortfölle därvid. Till följd därav komme det från nämnden till arbetsrådet utgående beloppet enligt överenskommelse med arbetsrådet att från nämnda dag nedsättas till allenast 300 kronor för år, utgörande bidrag till bestridande av kostnaderna för lokaler- nas uppvärmning och städning samt ersättning för begagnande av rådets skrivmaskiner och telefoner m. m.

I den skrivelse med förslag till arvodes- och omkostnadsstat, som skiljenämnden den 7 juni 1926 avlatit till Kungl. Maj:t, hade icke beräknats något belopp såsom ersättning för särskilda utredningar genom tekniskt sakkunniga, eventuella vittnesförhör vid domstol och dylika utgifter, utan stode för sådana ändamål till förfogande allenast visst belopp, som reserverats för oförutsedda utgifter, nämligen 290 kronor. Visserligen hade under centrala skiljenämndens dittillsvarande verksamhet kostnader av ifrågavarande slag icke erfordrats, men det syntes dock nämnden icke lämpligt, att nämnden med hänsyn till anslaget otillräcklighet skulle vara förhindrad föranstalta om åtgärder varom fråga vore, i den mån de skulle komma att överstiga sistnämnda reserverade belopp, vilket dessutom måste stå till förfogande även för andra oväntade utgifter. Med anledning därav syntes den väntade besparingen på grund av bortfallande hyra icke böra föranleda någon nedsättning i anslaget belopp.

I anslutning till vad nämnden i berörda hänseenden anført har nämnden hemställt, att anslaget till bestridande av kostnaderna för nämnden måtte för budgetåret 1927—1928 bestämmas till oförändrat belopp, 16,000 kronor.

Antalet sammanträden med centrala skiljenämnden var under hela år 1926 28. Motsvarande antal för år 1925 uppgick till 21. Antalet inkomna mål under år 1926 utgjorde 27 mot, såsom nyss nämndes, 23 för år 1925.

Med hänsyn till vikten av att för centrala skiljenämnden hava tillgång till högt kvalificerade krafter anser jag någon ytterligare beskärning av de i arvodesstaten nu ingående beloppen icke vara att tillråda. Vid sådant förhållande lärers alltså denna stat även för nästa budgetår böra beräknas sluta å 11,900 kronor.

Departements
chefen.

Vidkommande omkostnadsstaten skulle för budgetåret 1927—1928, enligt vad av det föregående framgår, en nedsättning med (1,000—300) 700 kronor av det för nämnda stat för närvarande beräknade beloppet å 4,100 kronor kunna äga rum, sedan hyra för lokal åt nämnden numera icke behöver utgå. Nämnden har emellertid anhållit, att ifrågavarande stat även för nästa budgetår måtte upptagas till 16,000 kronor, enär det till hyra hittills avsedda beloppet hädanefter behövdes för bestridande av eventuella kostnader för anlåtande av tekniskt sakkunniga m. fl. ändamål, till vilka för närvarande endast ett belopp av 290 kronor stode till förfogande. Jag anser mig böra tillstyrka nämndens begäran härutinnan i så måtto, att ytterligare ett belopp

av 200 kronor göres disponibelt för nyss antydda ändamål. Vid bifall härtill skulle omkostnadsstaten för budgetåret 1927—1928 beräknas till (4,100 — 700 + 200) 3,600 kronor och denna stat jämte avlöningsstaten sluta å tillhoppa 15,500 kronor. I anslutning härtill skulle alltså anslaget till centrala skiljenämnden för samma tid upptagas till 15,500 kronor, vilket sistnämnda belopp, i förhållande till det för innevarande budgetår utgående anslaget, innebär en minskning med 500 kronor.

*Särskilda
skiljedomare.*

I anledning av framställning från Kungl. Maj:t har 1920 års riksdag på extra stat för år 1921 beviljat ett förslagsanslag å 20,000 kronor såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för särskilda skiljedomare i arbetstvister. Omförmälda anslag har sedermera nedsatts. För budgetåret 1926—1927 anvisades för berörda ändamål ett extra förslagsanslag å 5,000 kronor.

Socialstyrelsen har i skrivelse den 15 september 1926 föreslagit, att anslaget måtte upptagas till samma belopp.

Belastningen å motsvarande anslag för budgetåret 1925—1926 utgjorde 4,000 kronor.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till nämnda belastning synes mig anslaget för nästkommande budgetår kunna bestämmas till sistberörda belopp, 4,000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att under femte huvudtiteln, avdelningen sociala verk och inrättningar,

dels till centrala skiljenämnden för vissa arbetstvister för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra förslagsanslag av..... kronor 15,500;

dels ock till särskilda skiljedomare i arbetstvister för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra förslagsanslag av..... kronor 4,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

C. Ullman.